

«SLOVENE» velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej... K 84—
za pol leta... K 42—
za četrt leta... K 21—
za en mesec... K 7—
za inostranstvo olovoletno K 95—
za Sebestna izdaja: K 15—
za celo leto... K 15—
za inostranstvo... K 20—

SLOVENE

==== Inzerati: ====
Enostolpna petstvrsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat... po K 1-20
uračni razglas... po K 1-80
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglaš 59/9 mm K 4—
==== Poslano: ====
Enostolpna petstvrsta K 3—
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kokopis se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 850 za naročnike in št. 349 za oglaš,
avstr. in češko 24.797, ogr. 28.511, bozn.-hero. 7583.

Ministra dr. Korošec in Gostinčar odstopila.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 19. julija. Ministrski svet je imel včeraj dopoldne sejo, v kateri se je vršil razgovor o korakih, ki bi jih bilo treba napraviti v slučaju politične stavke socialnih demokratov za 20. in 21. julija. Kakor znano, je ta stavka naperjena proti nastopu Jugoslavije in drugih držav proti boljševskim državam. Glede taktike in načina nameravanih korakov je zastopal dr. Korošec milejšje stališče, dočim so ministri predsednik Protič in drugi člani kabineta bili za najstrožje odredbe. Prišlo je do nesporazumljenja, vsled katerega sta dr. Korošec in Gostinčar zapustila sejo ministrskega sveta. Tudi popoldanske seje parlamenta se nista udeležila.

LDU. Belgrad, 19. julija. Danes se je pojavila ministrska kriza. Ministra dr. Korošec in Gostinčar sta odstopila.

LDU Belgrad, 19. julija. Kakor poročajo, ni iskati vzroka v demisiji ministrov dr. Korošca in Jos. Gostinčarja v zunanji politiki, temveč v stališču vlade z ozirom na napovedano socialistično stavko. O demisiji se bo razpravljalo jutri na seji ministrskega sveta. Politični krogi upajo, da se bo kriza povoljno rešila, ker imajo vsi politični krogi zaupanje v delo ministra dr. Korošca.

Zadnja trdnjava nemštva.

V petek je prišla v slovenske roke zadnja trdnjava nemške propagande v Ljubljani: Kranjska hranilnica ima slovenskega predsednika, slovenski kuratorji ter slovensko večino v ravnateljstvu. S tem je končana doba kranjskega nemštva, ki je — dasi tako malenkostno po svoji številni moči, pa opirno na moč kapitala in na podporo državne oblasti — igralo v kranjski deželi malodane odločilno vlogo.

Meseca novembra lanskega leta je z vsi državno osamosvojitvijo Slovencev padel en steber tega nemškega gospodstva: državna oblast je prešla v roke slovenskega ljudstva ter je nehala biti zaščitnik vsenemških stremeljenj, katerih važen faktor je bilo nemštvo naše dežele. Jasno je bilo, da mora temu polomu slediti polom drugega stebra, in da moč nemškega kapitala ne bo mogla trajno klubovati živim zahtevam ljudstva.

V petek je padla Kranjska hranilnica ter za vedno nehala biti oporišče vsenemškemu mostu do Adrije preko teles slovenskega naroda. Ta zavod, ki je skoro sto let stal na Kranjskem v službi nemške misli, je danes v rokah slovenskih mož. Res je, da kranjska hranilnica ni bila ustanovljena za Nemce, in da so bili časi, ko bi se tedanji slovenski prvaki lahko bili polastili tega zavoda. Toda to se ni zgodilo, in tako je Kranjska hranilnica postala denarni rezervoar za nemško propagando. In najbolj žalostno pri tem je to, da je delala izključno s slovenskim denarjem, denarjem slovenskih sirot, slovenskih služkinj, slovenskih cerkvenih ustanov, ker je uživala od vlade privilegij pupilarno varnega zavoda.

Mnogo kulturnih naprav in dobroteljskih zavodov se ima dežela Kranjska zahvaliti Kranjski hranilnici, a vse to je stalo pod firmo nemštva in kot miloščina slovenskim beračem, vključ temu, da so ravno ti berači — Slovenci držali zavod.

Ljubljanska realna škola je bila ustanovljena od Kranjske hranilnice, ustanovljena za Nemce, kjer so Slovenci trpeli kot goste, in od koder se je med mladino širil vsenemški duh.

Kazina, shajališče in družabno središče ljubljanskega nemštva, je živelo podporo od hranilnice, da je lažje vršila svojo bojno nalogo proti Slovincem.

Nemško gledališče v Ljubljani je bilo ustanovljeno z novci tega zavoda. Z borinimi prihranki revnih slovenskih služkinj, hlapcev in dekel, z denarjem slovenskih sirot so živele v Ljubljani nemške subreke ter v družbi nemških oficirjev tvorile tisto ogabno sliko nadutega nemštva, ki smo je morali gledati ves čas do novembra lanskega leta. Vsako svilnato krilo in vsak koketen klobuk na glavah teh nemških dam je bil kupljen z denarjem slovenskih revežev.

Naši ubogi hiralci, siromaki so uživali v hiralnici nemške »Kranjske hranilnice« bežno miloščino kot tujci, gospodarili so jim Nemci, čeprav so bili zidovi hiralnice ravno tako plačani s slovenskim denarjem ko zadnji gumb na gosposkem fraku nemškega nadzornika teh zavodov.

Sedaj je vsega tega konec. Hranilnica je prešla v slovenske roke, in zato pozdravljamo ta dogodek, ki bo kmalu postal le zgodovina. Mi se bomo še spominjali tistih časov, a naši potomci skoro verjeti ne bodo več mogli, kako so tlačili slovenski očetje tujemu rodu in tujemu kapitalu na rodni tleh.

—:—

Jože Stabej:

Orlovsko bratstvo.

V petek 18. t. m. ponoči se je vrnilo odposlanstvo Orlovske Zveze iz Čehoslovaške republike v Ljubljano. Bilo je šlo na Velehrad, da prisostvuje tam slavnostim čehoslovaškega Orla in cirilo-metodijski akademiji čehoslovaškega katoliškega ljudstva.

Pot, ki jo je nastopilo odposlanstvo je bila za Slovence, kakor za katoliške Jugoslovane sploh, velepomembna. Orlovška Zveza je bila prva, ki je po razsulu Avstrije odposlala oficijelno svoje zastopnike med čehoslovaški narod in s tem dokazala, da se niso vezi med Jugoslovani in Čehoslovaki niti najmanj zrahljale, bodisi tudi, da je diplomatska politika drugačna. Njeno bivanje med čehoslovaškim ljudstvom je potrdilo iznova staro bratsko zvezo, kakor jo želi ljudstvo jugoslovansko in čehoslovaško.

Popisati vse, kar se je v teh dneh zgodilo tam, kjer se je deputacija mudila, je malo da ne nemogoče. V odlomkih bom sicer to poskušal, a zavedam se, da bo slika precej nepopolna. Niti doživeti samo ne more vsega tega prav izraziti, ker ob jem duha je silnejši.

Čehoslovaško katoliško ljudstvo je praznovalo letos prvokrat svobodno praznik sv. apostolov Cirila in Metoda v središču vseslovenske ideje na starodavnem Velehradu. V dveh dneh se je mudilo tam nič manj ko sto tisoč ljudi, a prizori, ki so se odigrali, so nepopisni. Velehradske slavnosti 5. in 6. julija 1919 so pokazale kako silna je moč krščanske vere in da te sile niti svobodomiselnost niti in protigitacija ne more omajati. A ne samo to! Proti Velehradu, ki je središče slovenske cirilo-metodijske ideje, se obračajo tudi Slovani, ki niso katoličani. Srca vseh Slovanov se najdejo tam v objemu in v srčni želji čimprejnjše združitve. Zato pa je tudi stara avstro-madžarska vlada obračala na Velehrad veliko pozornost in skušala z vsemi sredstvi doseči, da bi se Velehrad vsakemu Slovanu kolikor mogoče odtujil. Vendar danes je stvar ravno nasprotna. Velehrad postaja gonilna sila združitve Slovanstva v ideji cirilo-metodejski. Čuva in brani pa ga globokoveren in pošten Slovák, ki pazi nanj kakor na punčico svojega očesa.

Poleg malo da ne vseh čehoslovaških katoliških organizacij je imel letos 5. in 6. julija tudi čehoslovaški Orel na Velehrad svoj zlet in javno telovadbo. Kakor brate je odposlal katoliški Sokol iz Amerike na to prireditev dva člana, Orlovška Zveza iz Ljubljane osemčlensko deputacijo in fran-

coska katoliška organizacija enega zastopnika.

Orlovstvo se v čehoslovaški republiki dobro razvija, kakor obenem krščanski prepoved. Biti pa čehoslovaški Orel se pravi biti junak. Svobodomiselnost čehoslovaški Sokol dela na vso moč, da bi Orla zatrl in ne sramuje se pri tem uporabljati najnekulturnejših sredstev. Svoboda organizacije in neprisiljenega združevanja mu je neznana, Orla hoče ubiti s terorjem. A kljub vsemu temu raste čehoslovaški Orel dan na dan, tako da šteje že zdaj z članicami in višjim naraščanjem 24.000 članov in vedno se priključajo novi odseki, posebno iz osvobojenega Slovaškega. Po kratkem času reorganizacije je nastopilo pri telovadbi na Velehradu 230 telovadcev, 240 Orlit-telovadkinj, 300 naraščaja telovadcev dečkov in deklic, a to samo z najbližjih krajev.

Orel je v življu čehoslovaškega katoliškega ljudstva važen činitelj in postaja vedno važnejši. Za njegov prospeh skrbi vse katoliško časopisje brez izjeme in vsa oficijelna in neoficijelna katoliška javnost. Pri nas doma dozda še tega prav nič ne opažamo ali pa prav malo. Gotovo pa je, da se mora v tem preokreniti naše mnenje na boljše. Orlovstvo mora postati moč, ki ne bo mogel nihče preko nje. Orel mora biti nosilec npravnega prerojenja in srčne vzgoje narodove; kakor kulturna čistilnica, ki izmetava pleve in neklena zrna; vzgojitelj polnomočnih značajev.

Čehoslovaški in slovenski Orel sta sklenila zvezo za zmago krščanske kulture v družini, v socialnem življenju in v mednarodnih odnosajih. Sosebno v mednarodnih odnosajih mora prodrati zavest, da smo narodi ena družina. Središče krščanske svetovne družine pa je papež. Sklenila sta se v boju in delu za čim bližje stnitev vsega slovanstva in za zblizanje ver v ideji cirilo-metodijski. Svoj namen pa bosta dosegla s pravim verskim življenjem, z utrjevanjem telesa, z vzgojo duha in srca in neokrnjene discipline.

Poživljenje čehoslovaškega Orla na Velehradu je obenem prerojenje slovenskega Orla. Zdaj ne bo več počitka! V silnem poletu se mora dvigniti nad vso jugoslovansko zemljo in kjerkoli je krščanska misel med nami, bo moral biti tudi njen čuvaj Orel. Njegovo delo je boj za krščansko kulturno svobodo in za vseslovansko osamosvojitve ter bratstvo vseh narodov. Orlovstvo je poslanstvo novega človeka, novega rodu, duševno plemstvo prihodnosti.

LISTEK.

Zdravilo.

Spisal Rudyard Kipling. Prevel Georges.

Kadar ti uide ta povodec in opétni konopec, ne lovi s palico, ampak z ovsom.

Pendžalski pregovor.

Po poroki pride reakcija, včasih večja, včasih manjša, toda prej pride ali slej, in oba zakonca jo morata preboleti, če hočeta do konca življenja plavati po toku.

Pri Cusack-Bremmilovih se taka reakcija ni pojavila do tretjega leta po poroki. Bremmila je bilo težko držati tudi v najboljših časih. Vendar je bil dober mož, dokler ni umrl otrok. Mrs. Bremmil se je oblekla v črno, hujšala in žalovala, kakor da bi bilo veselstvu dno izpadlo. Morda bi jo moral Bremmil tolažiti. Mislim, da je to tudi poskušal. Toda čimboli jo je tolažil, tembolj se je Mrs. Bremmil žalostila, in tembolj se je čutil Bremmil neudobno. Istina je bila, da sta oba potrebovala toničnega zdravila. In dobila sta ga. Mrs. Bremmil se zdaj lahko smeja, toda takrat stvar ni bila smešna zanj.

Na obzorju se je pokazala namreč Mrs. Hauksbee, in kjer je bila ona, je bilo gotovo kaj narobe. V Simli je imela pridevek »hudournik«. Samo kar jaz vem.

je zaslužila to ime petkrat. Bila je majhna, brunetna, tenka, rajši suha ženska z velikimi, živahnimi, vijolčnomodrimi očmi in z najljubeznivejšimi manirami na svetu. Njeno ime je bilo treba samo omeniti popoldne pri čaju, in vse ženske so vstale in so jo — no — blagoslovljale ne. Bila je umna in duhovita, dovtipna, živa in iskra bolj nego večina njenih vrstnic. Toda bila je škratec, poln zlobnosti in malopridnosti. Vendar pa je znala biti fina tudi napram svojemu lastnemu spolu. Toda to je druga povest.

Po otrokovi smrti in po splošnih neveselostih, nastalih radi tega, je Bremmil večkrat ušel od doma, in Mrs. Hauksbee ga je anektirala. Ona ni imela zabave v tem, da bi svoje ujetnike skrivala. Anektirala ga je javno in je gledala, da javnost to vidi. On je jezdaril z njo, izprehajal se z njo, pri piknikih bil z njo, jedel in pil z njo pri Pelitiju, dokler ljudje niso začeli vihati obrvi in vzklikati: »Sramota!« Mrs. Bremmil je ostajala doma, preobračala oblečke umrlega otroka in plakala v prazno zibel ter se ni brigala za nič drugega. Toda okoli osem dragih prijateljic ji je razložilo položaj na dolgo in na široko za slučaj, da ne bi razumela jedra. Mrs. Bremmil jih je mirno poslušala in se jim zahvalila za uslugo. Ona ni bila sicer tako razumna kakor Mrs. Hauksbee, neumna pa tudi ne. Začela je preudarjati sama pri sebi in ni povedala Bremmilu

ničesar, kar je slišala. To si je treba zapomniti. Besede in solze še pri nobenem možu niso nič zalegle.

Kadar je bil Bremmil doma, kar pa ni bilo dostikrat, je bil bolj ljubezniv nego ponavadi — in to ga je izdajalo. Bil je posli ljubeznjiv, deloma da bi utešil svojo vest, deloma da bi potolažil Mrs. Bremmil. Ponesrečilo se mu je oboje.

Zgodilo se je, da »je bilo služboju-čemu pribočniku njiju ekscelenc lorda in lady Lytton naročeno, povabiti Mr. in Mrs. Bremmil na dan 26. julija ob 9.30 zvečer v Peterhoff.« »Ples« je stalo v levem kotu spodaj.

»Jaz ne morem iti,« pravi Mrs. Bremmil, »je še prežgodaj po naši ubogi Florici... toda tebe naj to ne ovira, Tom.«

Tu je ona mislila, kar je rekla, in Bremmil je odgovoril, da pojde, samo da se pokaže, toda kar je on rekel, ni bilo res, in Mrs. Bremmil je to vedela. Slutila je — ženska slutnja je večkrat sigurnejša nego moška gotovost —, da je že izprva mislil iti, in sicer z Mrs. Hauksbee. Začela je premišljati in uspeh njenega premišljevanja je bil, da je spomin na mrtvega otroka precej manj vreden nego ljubezen živega moža. Napravila si je načrt in napela vse sile, da ga izvrši. V tej uri ji je postalo očito, da pozna Toma Bremmila skozi in skozi in po tem spoznanju je ravnala.

»Tom,« je rekla. »26. zvečer bom

obedovala pri Longmoresovih. Ti jej rajši v klubu.«

To je prihranilo Bremmilu izgovor, kako bi se odtegnil in obedoval z Mrs. Hauksbee, in bil je hvaležen; obenem pa se je čutil majhnega in nizkotnega — in to je bilo zdravo. Ob petih je pohajala na izprehod. Okoli polšestih je prišla velika z usnjem prevlečena kočara od Phelpsja za Mrs. Bremmil. Bila je ženska, ki se je znala oblačiti. In ni si zastoj ves teden belila glave, kako mora biti obleka ukrojena, zarobljena, podložena, položena in nabrana (ali kakor se že vse to pravi). Bila je sijajna obleka — polužalna. Jaz je ne znam popisati. Toda bila je to, kar »The Queen« imenuje »a creation« — ustvor, ki udari človeka naravnost v čelo in mu vzame sapo. Mrs. Bremmil ni imela dosti srčnosti izvršiti, česar se je lotila, toda ko se je površno pogledala v veliko zrcalo, se je zadoščanjem spoznala, da ni bila še nikdar v življenju tako lepa. Bila je visoka plavalaska in kadar je hotela, se je nosila veličastno.

Po obedu pri Longmoresovih, je šla na ples — sicer malo pozno in je naletela na Bremmila z Mrs. Hauksbee na roki. To ji je pognalo rdečico v lica in ko so se gnetli okoli nje, proseč jo za ples, je bila veličastna. Oddala je vse plesne razum treh in te je pustila prazne. Mrs. Hauksbee je ujela enkrat njen pogled in spoznala je, da je med njima vojna — zaresna

Slovenski in jugoslovanski katoliški javnosti pa bodi povedano, da je delo za Orla častno in ne bo dolgo, ko bo čutil marsikateri onih, ki ne bo v orlovski organizaciji, nujno potrebo, da se ji priključi čim tesneje. Orlovstvo je zdrava korenina in zato bo prospevalo vsepovsod med katoliškim ljudstvom. Zdrav duh v zdravem telesu v boju za krščansko kulturo in pravičnost ne bo opešal. Rastel bo in zmagoval.

Bratje, vsi v naše kolo!
Na zdar! Zdar Buh!

Darovi iz Amerike.

Nekako v začetku decembra lanskega leta je začela med ameriškimi Jugoslovani in v prvi vrsti med ameriškimi Slovenci, posebna akcija, ki ima namen, pomagati svojem v domovini, ki jih je pripravila svetovna vojska v največjo bedo in pomanjkanje. V »Glasilu kranjske slovenske katoliške jednote« od 4. decembra lanskega leta beremo oklic, ki poziva ameriške Slovence z Gregorčičevimi besedami: Odpri srce, odpri roke! da se odzovejo temu plemenitemu namenu. V tem oklicu opisuje strašno draginjo in pomanjkanje v naših krajih in poudarja, da je zdaj prišel čas, ko po štirih letih lahko izkažejo svojem v domovini svojo skrb in ljubezen s tem, da jim pošljejo darov kot plačilo za trpljenje, ki so ga morali prestati, da so dosegli osvobodjenje svoje domovine. Kot posnemamo iz navedene »Glasila K. S. K. J.«, je izmed 200.000 ameriških Slovencev začel rojak g. Vladimir Predovič edini in prvi to akcijo, ki je potoval na razne kraje, da je vzbudil s svojim neumnim delom med Slovenci zanimanje za to plemenito delo. Narodni vojni svet ameriškega rdečega križa v Washingtonu je sklepal že dne 2. decembra o tem, kako bi poslali obroke in druge darove v Jugoslavijo. To je bil začetek akcije. G. Predovič je storil pri ameriški vladi potrebne korake, da dobi posebno ladjo, ki popelje nabrano blago v domovino. Oficielno pa je stopilo društvo Relief v življenje dne 12. januarja letos. Osnovalec se je 17 jugoslovanskih narodnih jednot. Predsednik tega društva je major Francis Jager, ki ima mnogo zaslug za to akcijo. G. Jager je duhovnik in profesor na neki univerzi v Minnesoti in je bil med vojsko z rdečim križem dvakrat v Srbiji. Akcija je napredovala silno lepo. Mnogoštevilni rojaki v Ameriki so se spomnili svojcev v domovini z lepimi darovi, ki so jih poslali s posebno mislijo v domovino. Ti misliji predseduje že zgoraj omenjeni, za to plemenito misel toliko zaslužni g. Vladimir Predovič, ki je tajnik društva Jugoslov. Relief. Spremljati so ga morali še trije drugi namreč Peter Mladineo, ki je Hrvat, Jožef Sitar, ki je Slovenec, ter Jurij Trzavuk, ki je rodom Srb. Italijani so delali ostalim trem sitnosti, da si ameriški državljani, tako da niso mogli zapustiti Njujorka obenem s Predovičem, ki se je odpeljal z blagom na ladji »Argentina« iz Njujorka dne 11. junija. Koj ko so prišli na morje, bi jih bila kmalu zadela huda nesreča. »Argentina«, ki ima 3600 ladijskih ton, je trčila v drugo ladjo z 2900 tonami in jo je potopila; moštvo so rešili. Ladja je seveda zaradi tega trpela in zato je dospel g. Predovič v Trst šele po 22. dneh odhoda iz Njujorka. Med tem pa sta prišla po drugi strani že g. Sitar in g. Mladineo, ki sta bila dobila dovoljenje, le g. Trzavuk še ni prišel za drugimi. Samo po sebi umljivo je, da so delali Lahi v Trstu g. Predoviču vsakovrstne za-

preke, dokler ni prepeljal blago s pomočjo dveh ameriških oficirjev v Ljubljano. Le blago, namenjeno za Dalmacijo, je poslal z g. Mladineom na ladji iz Trsta v Split.

Vsega skupaj so pripeljali iz Amerike 1774 zabojev. V Ljubljano jih je prišlo 1513, od teh je pa namenjenih 342 zabojev za hrvaške kraje, za slovensko zemljo pa je namenjenih 1013 naslovljenih zabojev, 158 zabojev ni odresiranih. Ti vsebujejo čevlje, platno, mast in drugo blago in se bodo razdelili med jugoslovanske kraje na štiri dele, blago se bo razdelilo med ubožne sloje. Zaboji so polovični in celi po svoji velikosti in vsebujejo najrazličnejše blago; tehtajo do 400 ameriških funtov in čez ter se cenijo po 4 do 5000 kron današnje vrednosti. Vrednost vsega tega blaga znaša nekaj čez 300.000 dolarjev, to je nekako 13 milijonov kron. Bil sem v skladišču Balkan, kjer urejajo pošiljatev, da se bo oddaja blaga na posamezne naslove izvršila v najlepšem redu. Lepo je videti dolge stene zabojev, urejenih po posameznih krajih, naslovljenih kakor pisma. Na dolgi poti in pri gostem prekladanju se niti en zaboj ni izgubil. Največ zabojev odpade na Dolenjsko, zelo mnogo tudi na Ljubljano in okolico. Več zabojev so poslali narodno zavedni ameriški Slovenci in Slovenke na Narodno vlado in mestni magistrat. Precej je zastopana tudi Primorska in naši zasedeni kraji. Ti zaboji bodo morali seveda čakati, da se razmere uredijo. Tri vagone zabojev bodo poslali v Zagreb in dalje na Hrvaško v spremstvu gg. Ernesta Prosena, Josipa A. Kraljiča in Nika Trzopa. Tudi g. Predovič se bo podal pozneje v Zagreb, da bo šlo pod njegovim nadzorstvom blago na pristojna mesta.

Občinstvo moramo opozoriti, da ne bo nepotrebnih vprašanj, da bo vsakdo, ki je prejel od svojcev v Ameriki kako pošiljatev, obveščen na posebni dopisnici od misije Jugoslov-Relief v Ljubljani, na podlagi katere bi sprejel potem blago. Misija ima od društva nalog, da dostavi blago naslovljenecem popolnoma brezplačno. Vse prevozne stroške do Ljubljane je plačalo društvo samo.

Da predložimo veliko požrtvovalnost članov te misije, moramo omeniti, da ne bodo zahtevali nobenega plačila za svoj trud. Plačilo jim je plemenito delo samo. Mislimo, da govorimo v imenu vseh onih, ki so dobili po zaslugi teh darove iz Amerike, da jim izrečemo tu javno svojo odkrito hvaležnost in zahvalo, posebno g. Vladimirju Predoviču kot predsedniku misije in zaščitniku te velike misli, kakor tudi g. Jožefu Sitarju, ki ima kot predsednik zgoraj omenjene »S. katoliške Jednote«, ki šteje 18.000 članov med ameriškimi Slovenci v Čikagu obile zasluge. Omeniti moramo tudi med drugimi blaginjakom društva Jugoslov-Relief g. dr. Ante Biankinija. Vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli do te velikodušne akcije, ki je marsikateri družini olajšala vojno bedo, naša najpriskrnejša zahvala! Veseli nas, ko vidimo, kako slovensko srce ne pozabi svoje domovine. Želimo samo, da kmalu pozdravimo naše rojake, vračajoče se v svobodno Jugoslavijo; najdragocenejši darovi bi nam bili.

Narodno predstavništvo.

LDU Beograd, 19. julija. Današnje sejo narodnega predstavništva odvarja predsednik dr. Pavlovič ob 16.45. Po raznih interpelacijah se preide na dnevni red.

Razprava o poroti.

Prvo točko dnevnega reda tvori pretres izprememb in dopolnitev zakonskega načrta o poroti, in sicer v podrobnostih. Poročevalec dr. Poščič čita člen za členom in omeni, da se je odsek bavit tudi s predlogi in zahtevami dr. Nježiča in Marjanoviča, toda se z njimi ne more popolnoma strinjati. Sklenil je tedaj, da se sprejme redakcija ministra za pravosodje. Glavni cilj je vsekakor, da se podvržejo narodnim sodiščem oni zločinci, ki so služili za vojne sovražnike Srbije. Zato priporoča, da se sprejme predlog ministra za pravosodje.

V debato posežeta poslanec Marjanovič (demokratska Zajednica) in minister za pravosodje dr. Trifkovič, ki pravi, da se v načelu strinja s tem zakonom in je prepričan, da bo ščitil javno moralo in da bodo kaznovani zločinci, ki so bili izvršeni zoper državo in narod.

Tajnik čita nato člen za členom, ki se sprejmejo.

Zakon o moratoriju.

Preide se na drugo točko dnevnega reda, na čitanje zakonskega predloga o izpremembah in dopolnitvah zakona o moratoriju. Poročevalec dr. Miladinović pravi, da je odsek vzel v pretres predlog poslanca Timotijevega in ga izpopolnil, dasi ne popolnoma v soglasju s Timotijevevim predlogom. Poročevalec čita nato člen za členom, ki se po vrsti sprejmejo. — Podpredsednik dr. Ribar odredi kratek odmor.

Seja se nadaljuje ob 18.40 in se preide takoj na poimensko glasovanje. Od 144 navzočih poslancev glasuje 142 za, dva pa proti.

S tem je dnevni red izčrpan. Podpredsednik zaključuje sejo ob 19.15 in določi drugo na 4. avgusta ob štirinajstih z dnevnim redom 1. razdelitev v sekcije, 2. pretres zakonskega načrta davku na vojne dobičke.

Narodno predstavništvo odgodeno.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 18. julija. 1919.

»Narodno predstavništvo« ima nepričakovan odmor. Zadnje dni se je po povratku ministrov iz Pariza govorilo, da bomo rešili še zakon o davku na vojne dobičke in o narodni banki ter dobili za počitniško »zabavo« Kramarjevo volilno reformo. Naenkrat se je vse zasukalo. Glede zakona o skupni emisijski banki naše valute so nastale težkoče. Posebej je »Narodni klub« po svojih zastopnikih — Pavelič in Šurmin — izjavil, da rabi za strokovno premostranje obeh problemov časa, da se temeljito posvetuje s strokovnjaki. Načelniki klubov in vlada so končno sklenili, da je danes še seja, kjer se bo glasovalo o zakonu o poroti in o moratoriju za srbsko ozemlje, potem pa nastopi 14 dnevna pavza.

Čisto gotovo je, da se ta čas ne bomo posvetovali le finančni strokovnjaki, temveč da bomo imeli tudi politična posvetovanja, ki nam prinese male, ako ne znatne izpremembe na ministrskih klopih. Negotovo je, ali poseže Protić, ki je pod sedanjimi okoliščinami edini možni voditelj kabineta po veliki ali mali rekonstrukciji svojega ne ravno maloštevilnega ministrskega zbora. Mala rekonstrukcija bi značila sprejem »Narodnega kluba« v vlado z neznatnimi izpremembami. Radikalci po svoji večini pa hočejo veliko preosnovo kabineta in iz njihovega parlamentarnega

dela se vidi, da imajo posebej oni iz Vojvodine na piki Poljaka in Pribičevića. »Jugoslovanski klub« ima pri teh političnih kombinacijah in aferah prav lahko stališče: klubov in strankin program je znan, naša notranja konsolidarnost tudi in tako bo uveljavljala naš načelnik tudi naše stališče, ako se bodo reševala ta vprašanja.

V Zagreb!

Dne 3. avgusta se udeležimo blagoslavljanja zastave »Hrvatske delavske zveze«. Brezdvomno je to praznik hrvatskega krščanskega delavca. Z ljubeznijo se oziramo na naše brate, ko jih vidimo, kako se trudijo, da bi tudi v svojem narodu napravili vzoren red, da bi pomirili razburjene duhove, ki ovirajo vsako delo, ki vodi k napredku in procvitu. Dolžnost naša je, da jih v tem boju tudi podpiramo, da jih bodrimo k nadaljnjemu delu in obenem uvedemo pri njih pravo organizacijo.

Razume se, da se to ne da napraviti kar v enem dnevu. Napraviti se bo pa dalo. Ko so bili oni meseca junija v naši sredini, smo videli, da nas občudujejo. Danes nas vabijo, naj pohitimo mednje, da nam vrnejo prijaznost, katero so oni vživali med slovenskim narodom. Mi gremo, dasiravno v malem številu. Vabimo pa vse one, ki sočustvujejo z brati Hrvati, da se nam pridružijo. Žal jim ne bode. Ob tej priliki se lahko mnogo naučijo in mnogo vidijo, kar jim bode vedno koristilo.

Ce se prijavi zadostno število vdeležencev, dobimo znižane vozne cene po železnici. Iz Ljubljane gremo v soboto dne 2. avgusta zvečer ob 6. uri, v Zagreb pridemo krog desete ure. Prenočišča in oboed se pravočasno oskrbe. Vrnemo se v nedeljo zvečer ali ponedeljek zjutraj. Obračamo se na Ljubljance in Ljubljankice naj ne zamudijo te prilike. Naše skupine naj nam hitro javijo, kdo in koliko se jih vdeleži slavlja v Zagrebu, da vkrnemmo vse potrebno. Prijave sprejema do 23. t. m. »Jugoslovanska Strokovna Zveza«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna.

Razna poročila.

Rešitev reškega vprašanja.

LDU Trst, 18. julija. Glasom »Gazette di Venezia« piše ena izmed tolikih službenih vladnih agencij: »Po informacijah iz zanesljivih virov, rešitev reškega vprašanja, ki jo predlagajo zavezne in pridružene vlade, obstoji v tem, da se iz Reke in okolice ustanovi popolnoma samostojna in neodvisna država v mednarodnih, vojaških, zakonodajnih, finančnih in administrativnih vprašanjih. Pristanišče bi bilo svobodno. Če se ta predlog sprejme, bi bila Italija pripravljena, da da Jugoslaviji nekatere koncesije v Dalmaciji. O razsežnosti reške države, o nje stiku z italijansko politično mejo in o razsežnosti italijanskih popustitev v Dalmaciji se sedaj vrše pogajanja.

Dolžnostni izvodi tiskovin.

LDU Beograd, 18. julija. Ministrski svet je sklenil, da imajo poslati vse tiskarne v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev od vseh tiskanih stvari v roku desetih dni pristojni policijski oblasti po tri izvode za narodno knjižnico kot osrednjo ustanovo vse kraljevine, nadalje po en izvod vseučilišču v Zagrebu in po en izvod licejski knjižnici v Ljubljani. Od vsakega periodičnega časopisa se ima poslati po en izvod ministrstvu za notranja dela. Izvodi za narodno biblioteko imajo biti ti-

vojna. Mrs. Hauksbee je stopila kot slabejša v boj, ker je ustrovala Bremmilo malo preveč, in ji je začel zamerjati. Poleg tega pa on še nikoli ni videl svoje žene tako krasne. Strmel je vanjo od vhodov, strmel je vanjo s hodnikov, kadar je prišla mimo s svojim plesalcem, in čim bolj je strmel, tembolj je bil prevzet. Komaj je mogel verjeti, da je to žena z rdečimi očmi in v črni platnjeni obleki, ki je pri zajtrku jajca počila s solzami.

Mrs. Hauksbee se je trudila kar najbolj, da bi ga motila, toda po dveh plesih je šel preko sobe in poprosil svojo ženo za ples.

»Bojim se, da ste prišli prepozno, Mister Bremmil,« je rekla z mežikajočimi očmi.

Nato je prosil lepo za en ples, in z veliko milostjo mu je dovolila peti valček. K sreči je bila št. 5 na njegovem vspeh. Plesala sta in nastalo je lahno šepetanje po dvorani. Bremmil je imel nekaj pojema, da njegova žena zna plesati, a nikdar ni vedel, da pleše tako božanstveno. Ko sta doplesala ta valček, je prosil za drugega — kot milost, ne kot pravico, in Mrs. Bremmil je rekla: »Pokazi mi svoj vspeh, dragi!« Pokazal ga je tako, kakor izroči poreden šolarček prepovedane sladkarije učitelju. Bilo je lepo število »H-jev« na njem, poleg tega »H« pri večerji. Mrs. Bremmil ni rekla ničesar, a smejala se je zaničljivo, pre-

črtala s svinčnikom št. 7 in 9 — dva »H« — in mu vrnila list, zapisavši navrh svoje ime, — laskavico, ki sta jo rabila samo ona in njen soprog. Nato mu je požugala s prstom in rekla smeje se: »O ti nesposmetni, ne umni fant!«

Mrs. Hauksbee je to slišala in čutila — kakor je pozneje priznala — da je propadla. Bremmil je sprejel 7 in 9 hvaležno. Plesala sta 7 in sedela med 9 v malem šotoru. Kaj je rekel Bremmil in kaj je storila Mrs. Bremmil, ne briga nikogar.

Ko je godba zaigrala »The Roast Beef of Old England«, sta prišla na verando, in Bremmil se je začel ozirati po »dandy-ju« svoje žene (v tistih časih še ni bilo »ruckshaw«), dočim je šla ona v garderobo. Mrs. Hauksbee je prišla k njemu in rekla: »Mislim, da me popeljeta k večerji, Mr. Bremmil, ne?« Bremmil je postal rdeč in rekel v vidni zadregi: E, hm, jaz spremim svojo ženo domov, Mrs. Hauksbee. Mislim, da se nisva razumela. Ker je bil moškega spola, je govoril kakor bi bila samo Mrs. Hauksbee odgovorna zato.

Mrs. Bremmil je prišla iz garderobe

* Dandy = iz močnega blaga napravljena rogozniva, privezana na bambusovi palici, ki jo nosita dva moža ali več. No tri se lahko leži ali pa po strani sedi.

* Jinrickshaw je neosedejen voziček, ki ga dva kulija vlečeta, trije pa porivajo.

v plašču iz labudje kozuhovine in belim »oblakom« okoli glave. Obraz ji je žarel in po vsi pravici.

Dvojica je odšla skupaj v temo, in Bremmil je jahal tik »Dandyja«.

Potem mi je rekla Mrs. Hauksbee — pri luči je izgledala nekoliko uvela in utrujena —: »Verjemite mi, da najneumnejša ženska lahko vlada najpametnejšega moža, toda zelo pametna ženska mora biti, da vlada norca.«

Nato sva šla k večerji.

Franica Bezljaj — učiteljica.

O slovenski abecedi za slepce po Brailu.

Braillovo pisavo za slepce je opazoval skoroda vže vsak, ki se zanima za slepce. Znano je, da je pikčasta vzvišena pisava stvorjena po izumitelju Brailu za Francoze. To pisavo so si prikojili za svoje abecede vsi drugi narodi Evrope, ki imajo že svoje zavode za slepce. Po njihovem vzgledu so činili i slovenski učitelji in vzgojitelji, ki so se bavili s poučevanjem slovenskih slepcev. Slovenci imamo slovensko abecedo?

Da, imamo jo, ki pa do sedaj ni brezhinbna! Tri črke slovenske abecede bo treba v pikčasti vzvišeni pisavi brezpopojno popraviti. Te so: »č, š« in »ž«. Neprimerno je pisati v slepčevi pisavi slo-

venski »č« kot nemški »ei« in slovenski »š« kot nemški »sch« ter slovenski »ž« zamenjati z nemškim dvoglasnikom »ss«.

K tej pripombi pritegnem lastno izkušnjo. Ko sem namreč za mojega večletnega prakticanja na zavodu za slepce v »Odilieri-Blinden-Institutu« v Gradcu na štajerskem poučevala v posebnih urah i slovensko slepo mladež v materinščini, so se mi predložile slovenske čitanke v Braillovi abecedi, v kateri je stal naš »č, š« in »ž« kot nemški »ei, sch« in »ss«. Tem znakom nisem mogla biti tedaj naklonjena in jim nisem še danes, kajti moji bivši slepi učenci so bili preveč navajeni brati in v Kleinovi pisavi tiskati nemški ei kot »ei«, nemški sch kot: »sch« ter nemški »ss« kot dvoglasnik: »ssa«. Običajala jim je napol izgovorjena slovenska beseda na jeziku, če je stal v nji zmotljivec. To je bilo mučno i za slepce.

Tedaj sem si izmislila — po mojih mislih — boljših znakov; evo jih:

4	1	4		1	124		4	1356
•	•	•	•	•	•	•	•	•
•	•	•	•	•	•	•	•	•
•	•	•	•	•	•	•	•	•
•	•	•	•	•	•	•	•	•

č š ž
Za pisanje »č, š« ter »ž« se bosta rabila dva stolpca, a to nič ne dé, da imamo le s tem originale; drugačna neovrgljiva znamenja za te tri črke bo pač težko naiti.

skani na boljšem papirju. Za narodno knjižnico se morajo oddati tudi vse prepovedane tiskovine.

Železniški komisarijati.

LDU. Belgrad, 19. julija. Izgotovljen je ukaz, s katerim se imenuje dvajset začasnih železniških komisarijev in njihovih pomočnikov. Komisarijati bodo nastanjeni v Zagrebu, Bakru, Subotici, Sarajevu, Koprivnici, Slavonskem Brodu, Vrscu, Zemunu, Deboju, Sunji, Ogulinu in v Novem Sadu.

Zveza med Jugoslavijo, Češko, Poljsko in Rumunijo.

LDU. Nauen, 18. julija. (Brezlično.) Češki poslanec Svozil živahno zagovarja v praškem listu »Česke Slovo« načrt Take Jonesa, da se ustanovi vzhodna zveza med Rumunsko, Poljsko, Jugoslavijo in Čehoslovaško, ki bi se ji eventualno priključila tudi Ogrska, ker se ne more računati, da bosta Nemčija in Nemška Avstrija trajno ločeni.

Politične novice.

+ Poverjenišvo za agrarno reformo. Iz seje deželne vlade: Z ozirom na ponavljano polemiko v dnevnem časopisju, konstatira predsednik iz zapisnikov vladnih sej, da dr. Lukan ni bil nikdar s strani deželne vlade predlagan za poverjenika za agrarno reformo.

+ Bogoskrunski vandalizem liberalcev in socialistov na Češkem. — Praški »Lid« poroča: V poslednji dobi ne mine dan, da bi nam ne javili slučaja vladajočega protiverskega fanatizma, ki se spodlika nad popolnoma neznatnimi sohami sv. Janeza ter Marijinimi kapelicami, ki nočejo največjemu brezvercu ničesar, vendar morajo s poti in biti odstranjene. Na ta način se demonstrira protikatoliško ruvanje neizobraženih slojev naroda, ki se priglasi k liberalizmu ali socialističnemu bloku. To herojstvo časa, to je omejenost duha in znanje nizke npravne stopnje. Ta nova lajška morala bo imela žalostno delo, da bo tem nevednežem in duševnim revežem vcepila vsaj toliko kulture, da bodo vedeli, kaj zahteva prava ljudska kultura. Zadnji protiverski vandalizem se je pripetil na sohi sv. Janeza Nepomuka v Libni, ki je stal v zaprtem parku pred magistratno ekspozituro. V noči od sobote na nedeljo so neznani zlikovci vrgli soho s podstavka in jo razbili. Na kraju dejanja se je našla vrv, s katero so soho prevrnili.

+ Shod zaupnikov strank »Narodnega kluba«. Dne 16. t. m. so imeli zaupniki strank »Narodnega kluba« shod v Zagrebu, na katerem so bile sprejete resolucije, ki med drugim protestirajo proti okupaciji našega ozemlja. V resolucijah se nadalje izraža mnenje, da more do ureditve države SHS priti samo, ako se bo upoštevala volja naroda, ki hoče živeti na temelju popolne ravnopravnosti hrvatskega plemena s srbskim in slovenskim, ravnopravnosti konfesij, pravne in socialne enakosti ter demokratskega načela, po katerem naj narod suvereno odločuje v vseh vprašanih državnega življenja. Zahteva se, naj narod sam odločuje po svojih zastopnikih v parlamentu, kakor tudi v samoupravnem življenju dežele, okrožij, okrajev in občin. Nadalje zahtevajo resolucije, naj se obdrže deželne samouprave, kakor so bile v času našega narodnega ujedinjenja, in da se izvrše le izpremembe, ki jih smatrajo vse

stranke za nujno potrebne. Protestirajo proti notranji politiki vlade, ki je uvedla policijsko vladavino, ki se ne ozira na zakone niti na človečnost, ker se državljani vsled svojega političnega prepričanja na stotine zapirajo po več mesec brez sodnega postopanja, med tem ko se drugi stavlajo pod policijsko nadzorstvo, internirajo in batinajo ter izganjajo iz države, med tem ko oblasti ne posvečajo dovolj pažnje zavarovanju sodniške neodvisnosti in dopuščajo vpliv javnega mnenja na potek sodnih razprav. Protestirajo proti omejevanju tiskovne svobode in ker se upravni aparat uporablja za organiziranje takozvane »državotvorne« stranke. Na absolutistični način se izdajajo naredbi, ki izpreminjajo zakone. Izvoznicarstvo je v polnem teku. Korupcija se čim dalje bolj širi ter prehaja tudi na politične voditelje, med tem ko se ni ničesar odločnega storilo za ureditev gospodarskih, prometnih in finančnih razmer, tako da vlada v dosedanjih poizkusih agrarne reforme, v rešitvi valutnega vprašanja ter poslovanju in varnosti prometa popolni kaos. V svrhu konsolidiranja razmer v državi in zaradi priprav za volitve v konstituanto pooblašajo zaupniki strank »Narodnega kluba« svoje poslance, da skušajo združiti vse hrvatske politične skupine za rešitev glavnih vprašanj narodnega in državnega življenja, v katerih je treba, da delajo skupno z onimi srbskimi in slovenskimi strankami, ki streme za tem, da naj bo naša država skupen dom vsem trem plemenom na temelju svobode, ravnopravnosti in bratstva. — Beležimo!

+ Preiskovalna komisija na Reki. Kakor poroča »Temps«, bo mednarodna preiskovalna komisija na Reki predsedoval angleški ali pa ameriški zastopnik.

+ Usoda Rusije. Iz Toulona javljajo »Tempsu«: Ruska diplomatska misija generala Denjškina in v imenu Kolčaka je prišla v Toulon, od koder bo šla dalje v Pariz. V komisiji so general Dragomirov, Beratrov, Astrov, Pamin, grofica Pamina, osem častnikov in dva kozaka. Ta misija bo skušala dobiti odločilne sklepe o usodi Rusije.

+ Slavlje zmage v Parizu ni poteklo brez incidentov. Pariški listi pišejo, da je ob priliki slavlja zmage poskusilo dvesto anarhistov organizirati svojo posebno manifestacijo. Poskusili so se združiti, da bi korakali po mestu z rudečimi zastavami. Policija jih je razkropila ter nekaj aretirala.

+ Nova balkanska zveza? »Temps« poroča z Dunaja, da se vršijo med jugoslovansko, bolgarsko in grško vlado pogajanja o osnovanju nove balkanske lige na gospodarski podlagi.

Dnevne novice.

— Seja načelstva K. T. D. bo v četrtek dne 24. julija 1919 ob pol 4. uri popoldne.

— Promocija. Jutri dopoldne ob trideset na 11 bo v veliki slavnostni dvorani dunajskega vseučilišča proglašena doktorjem filozofije gđ. Melita Pivec, članica »Danice«. Naše iskrene častitke!

— Prošnja na slavno občinstvo. Slov. kat. nar. dijaštvo priredi kot zaključek manifestacijskemu zborovanju velikomermz dne 9. avg. t. l. in da bo mogoče pokriti vse režijske stroške, prosimo sl. občinstvo, da daruje v ta namen dobrotke za srečolov. Darila naj se pošiljajo na »Pripravljalni odbor«, Ljubljana, Ljudski dom.

(Pisarna se nahaja I. nadstropje, soba pevškega društva »Ljubljane« in je odprta vsak dan 9. — 10. dopoldne). Spominjajte se naraščaja narodove inteligence! — Pripravljalni odbor.

— Vsi tov. bogoslovci, ki se bodo udeležili počitniškega zborovanja S. D. Z., naj pošljejo svoje naslove do 25. julija na »Pripravljalni odbor«, Ljubljana, Ljudski dom. — Stanko Repnik, bogoslovec.

— Korespondenca za slov. dij. zvezo naj se za dobo počitnic naslavlja na osrd. tajnika (med. Tinja Jemec, Klopce, Dol pri Ljubljani), ali pa na predsednika (cand. phil. Josip Kovač, št. Janž na Dolenjskem.) Zadeve tehnične režiije za ljubljansko zborovanje rešuje pripravljalni odbor v Ljubljani, kakor je bilo že oglašeno. — Gospodje in tovariši, ki žele stvarno sodelovati v debati na zborovanju in oni, ki imajo stvarne predloge, naj te prijavijo osrednjemu predsedniku vsaj do 1. avgusta. Smeri, v katerih se bodo referati in sekcije gibale, so itak že naznačene, temata in referentje se bodo splošneje oglašila v par dneh. Zeleti bi bilo, da se priglasi čim več koreferentov. — Odbor.

— Gorenjska podružnica Slov. Dij. Zveze priredi 26. julija ob 9. uri dopoldne v dvorani »Ljudskega doma« v Radovljici svoj redni občni zbor. Dnevni red: 1. Predavanje. 2. Poročilo odbora. 3. Poročilo revizorjev. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti. Za obed, ki bo istotam, je preskrbljeno, ravnotako tudi za brezplačno prenočišče za tovariše iz kamniškega okraja in vse, ki zvečer ne morejo iti več domov. Vse tov. akademike, bogoslovce in abiturijente pa prosim, da mi po eni dopisnici javijo, če bodo prišli, da bom vedel natančno število udeležencev, kar mi je potrebno zaradi naročitve kosila. Naslov: Gorenja Sava pri Kranju. — M. Bitenc, stud. phil., t. č. tajnik.

— Kranjska hranilnica. V petek popoldne se je vršil izredni občni zbor »Kranjske hranilnice« v prisotnosti vladnega zastopnika g. dvornega svetnika Kremenskega. Za društvenega predsednika je bil izvoljen tovarnar g. Dragotin Hribar, v ravnateljstvo gg. prelat Kalan, ravnatelj »Jugoslovanske tiskarne« Karl Čeč, sodni svetnik Anton Nagode, trgovec Ivan Vovk, poverjenik za pravosodje dr. Vladimir Ra v n i h a r, sodni nadsvetnik Josip H a u f f e n, zasebnik Anton L u c k m a n n in dr. Anton vitez S c h ö p p e l, za kuratorje gg. Fran Karpe, župan v Mostah, Avgust Zajc, računski svetnik v Ljubljani, Josip Breznik, profesor v Ljubljani in Albin Prepeluh, vodja urada za socialno skrbstvo v Ljubljani. Kot novi člani so bili sprejeti: Dragotin Hribar, tovarnar, Fran Karpe, posestnik v Mostah, Avgust Zajc, računski svetnik, prelat Andrej Kalan, ravnatelj »Jugoslovanske tiskarne« Karel Čeč, Alojzij Sušnik, trgovec na Zaloški cesti, Ivan Ogrin, stavbenik na Grubarjevem nabrežju, dr. Fran Dolšak, zdravnik, dr. Fran Kržan, komisar Čekovnega urada, Jernej Kopač, svečar, Ivan Podboj, trgovec, Konrad Texter, župnik v Višnji gori, Josip Zure, gostilničar v Kandiji, Ivan Kumer, posestnik v Kranju, Fran Cerar, tovarnar v Domžalah, Andrej Mejač, posestnik v Komendi, dr. Mirko Božič, odvetniški kandidat, Josip Burger, posestnik v Gabrijelah, Mihael Iskra, posestnik v Hlebcu, Janez Krivic, tovarniški delavec na Jesenicah, Ivan Pirc, sodar v St. Vidu pri Ljubljani, dr. Ivan Jenko, primarij, Anton Nagode, dež. sod. svetnik, Josip Breznik, profesor, dr. Josip Lavrenčič, odvetnik, Josip Turk, posestnik, Ivan Vovk, trgovec, Ferdo Acceto, stavbenik, Ljudevit Mlakar, železniški poduradnik, dr. Vladimir Ravnihar, odvetnik, Josip Matjan, posestnik v Vižmarjih, Ivan Bricej ml., posestnik v Štepanji vasi, Ivan Grad, posestnik v Beričevem, Miha Tomšič, tovarnar na Vrhniki, Josip Lapajne, učitelj v Cerkljah, Ferdo Tomazin, posestnik v Šmartnem pri Litiji, Ivan Taufer, trgovec v Zagorju na Savi, Ivan Pucelj, posestnik v Velikih Laščah, Anton Meden, posestnik v Begunjah pri Cirknici, Albin Prepeluh, vodja urada za socialno skrbstvo in Anton Kristan, državni poslanec. S tem je prešla »Kranjska hranilnica« v slovenske roke.

— Kat. izobraževalno in podporno društvo v Domžalah vabi k predstavi v nedeljo, 20. julija 1919 ob pol 4. popoldne v Društvenem domu. Spored: 1. F. Kmoč: »Za slovanskim praporjem«, koračnica, godba. 2. A. Nedved: »Pozdravljam te, gorenjska strano«, mešani zbor. 3. F. Ferjančič: »Rožmarin«, 4. glasen ženski zbor s sopran- in alt-solo. 4. Iv. pl. Zajc: »Hrvatski dom«, potpuri, godba. 5. A. Foerster, op. 24: »Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmij« za mešani, moški, ženski zbor in samospeve s spremljevanjem klavirja. 6. Govor. 7. »Lumpacij Vagabund«. Burka s petjem v 3 dejanjih. Iz posebne prijaznosti sodeluje Domžalska godba. Vstopnina: Sedeži I. vrste in na balkonu 3 K, II. vrste 2 K, stojšče 1 K. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

— Vič. Kakor iz škafa je lilo v soboto opoldne in kar ni hotelo jenjati. Tretja ura se je že približevala in ž njo

prihod prevzv. gospoda škofa v našo župnijo delit našim malim zakrament svete birme. V strahu in upu smo zrlj proti nebu, je li se bo vendar zvedrilo. In res, nebo se nas je usmili. V najlepšem vremenu se pripelje okoli tretje ure prevzv. g. škof s svojim spremstvom pred novo šolo, kjer je bila pri lepo okrašenem slavoloku zbrana župnija s svojimi organizacijami. Po pozdravu župnikom je gospod župan A. Knez nagovoril prevzvišenega ter se mu v imenu občine zahvalil za njegov energičen nastop za osvoboditev Slovenije. Za njim so po vrsti pozdravili prevzvišenega vladiko zastopniki tukajšnjih organizacij: Kat. slov. izobr. društva, konference sv. Antona, tretjega reda, Orla, dekl. Mar. družbe, šolarice in šolarji. Nad vse lep je bil med mnogobrojno množico nastop brhkih Orlav in sol. orlovskega naraščaja, ki so svojega prevzvišenega ljubitelja spremljali v cerkev. Zvečer ob 8. uri se je zbrala zopet velika množica pred župniščem, da pozdravi prevzvišenega. Cerkvni pevci so mu v luči raznobojnih lampjončkov zapeli tri primerne pesmi. G. A. Mehle se je pa v vznesenih besedah v imenu cele tulašnje organizacije še enkrat poklonil in prosil presvitelega blagoslova katoliškim organizacijam tudi za bodoče. Župna cerkev je bila z venci tako lepo ozaljšana, da se nikoli tako. Glavna zahvala za to gre tuk. dekliski Marijini družbi. Birmancev je bilo 269. Boterce v narodnih nošah in razni novodobni dragoceni obleki so pričale, da se že dobi blago za obleko, in da se že bližajo boljši časi! Cel dan je bilo lepo vreme, kakor smo želeli.

— Za pogorelce v Zagradcu. Za pogorelce vasi Zagradec, občina Slivnica se dovoli 50.000 K kot podpora za prvo silo. Prehranjevalni urad izvede samostojno podporno akcijo.

— Kmečka zveza v Mostah vabi vse posestnike in najemnike polja v nedeljo, dne 20. julija ob 5. uri popoldne k Trčku »pod Lipo« na pogovor radi varstva polja.

— Jugoslovanski vojni ujetniki iz bojev za osvoboditev Korotana — ki so do zadnjega stali na svojih mestih in se niso umaknili pred sovražno premočjo, pri čemur so padli v gorja polno ujetništvo — še vedno čakajo na svojo osvoboditev! Zavrženi so v deželi premağanega sovražnika in sužnji njegovi so, sinovi zmogovate domovine — ona naj jih že reši! Fantje, med njimi mnogo težko ranjenih, ginejo v mrčesu, lakote in domotožja in tudi smrt posega med nje... Delil sem z njimi bedno ujetniško usodo, a posrečilo se mi je vreči raz sebe suženske okove in ko sem dosegel domovino, smatram za svojo dolžnost, da sedaj javno in nujno prosim merodajno mesto, da izvede čimprej potrebne korake na skorajšnji povratek trpinčevih ujetnikov. Makso Peterlin, nadporočnik.

— Mladika in dijaški dom v Ptuj. V »Mladiki« dobe stanovanje, hrano, vestno nadzorstvo in vsakovrstno izobrazbo učenske gospodinske šole, dekliske trgovske šole in dekliske meščanske šole, katere šole so vse v istem poslopju, ter hospitantke gimnazije. Dijaški dom sprejema gimnazije in učence 1. razreda nove deške meščanske šole. Oba zavoda sta v javni mestni upravi pod vodstvom prvovrstnih pedagoških strokovnjakov. Kdor želi natančnejših podatkov, naj si naroči tozadevni prospekt od vodstva »Mladike« oziroma »Dijaškega doma« v Ptuj.

— Defraudacija. Milan Jovanovič, kapetan II. razreda pri vojni blaginici belgrajske posadke je dne 9. t. m. s ključji omenjene blaginice pobegnil. Na podlagi izdane tiralice pa so ga v Skoplju prijeli. Pri njem so našli še 42.000 dinarjev. S tem denarjem je nameraval pobegniti v Grčijo. Omenjeno svoto so mu zaplenili in jo izročili finančni upravi, njega pa vojaški oblasti v nadaljnje postopanje.

— Obvestilo. Svojim cenj odjemalcem na debelo in na drobno uljudno naznanjam, da ostane trgovina od 20. t. m do 20. avgusta t. l. zaradi nakupa novega blaga in počitnic trg. osobja zaprta. — Vaso Petričič nasl. J. Samec. 2

Ljubljanske novice.

Ij Poziv vsem hišnim posestnikom in uradom. Podpisani odbor pozivlja vse hišne posestnike in urade, da za časa navzočnosti gostov »Kluba Beogradskih Maturanata« razobesijo zastave. — Sprejemni odbor.

Ij Prihod srbskih maturantov v Ljubljano. Sročni sprejem mladih srbskih gostov, ki so prišli v našo sredo, se je razvil v pravo manifestacijo za srbski narod. Tako lepega in tako pristranskega sprejema Ljubljana še ni doživela. Mlade goste je pričakala na kolodvoru velika množica ljudstva, posebno šolska mladina. Ko se je prikazal vlak, je zaigrala godba naše himno: »Naprej zastave slave!« Med viharimi živjo klici na Srbe je pripeljal z zelenjem in zastavicami okrašen vlak na kolodvor. Živjo klicev na oba naroda ni

To ve vsak, ki pozna stenografijo za slepce po Brailu.

Izvajam nadalje: Pisava »č, š« in »ž« — po mojem predlogu — je bolj podobna pisanju teh črk pri vidcih. Razložek obstoja le v tem, da stavijo vidci strešico nad c, s, z šele po svršitvi črke, dočim jo mora slepec napraviti preje, predno napiše dolžico črke.

Zakaj pa naj bi pisali i »š« po svoje? Nemški Braillov »sch« t. j.

156

obstoja pravcato iz treh črk: s, c, h; take črke pa slovenska abeceda »dcev« ne pozna.

Samooobsebi je jasno, da trebamo pravilne in popolne slovenske abecede i za naše slepe rojake.

Tako predlagam svoje tri originalne črke za pisanje »č, š« in »ž« t. j.

č š ž
• • • • •
• • • • •
• • • • •
4 1 4 4 234 4 1356

vsem onim v pretres, ki se zanimajo za slepce.

Sledi slovenska pikčasta vzvišena abeceda po Brailu z mojimi originali:

a	b	c	č	d
• •	• •	• •	• •	• •
• •	• •	• •	• •	• •
A	B	C	Č	D
e	f	g	h	i
• •	• •	• •	• •	• •
• •	• •	• •	• •	• •
E	F	G	H	I
J				
k	l	m	n	o
• •	• •	• •	• •	• •
• •	• •	• •	• •	• •
K	L	M	N	O
P				
r	s	š	t	u
• •	• •	• •	• •	• •
• •	• •	• •	• •	• •
R	S	Š	T	U
V	Z	Ž		
• •	• •	• •	• •	• •
• •	• •	• •	• •	• •
V	Z	Ž		

Pustimo nemški »ei«, »sch« in »ss« za tuje besede.

hotelo biti konca; med igranje godbo so odnevali neprestano. Na kolodvoru so pričakali maturante med drugimi tudi polkovnik Vukasovič, major Andrejka, prof. dr. Korun, dr. Triller in dr. Zarnik ter mnogo drugih odličnih gospodov. Ko je prvo navdušenje pleglo, so dijaki izstopili in se uredili ter šli skozi kolodvorsko poslopje s svojo zastavo na čelu in mnogimi zastavicami v sprevedu na prosto, kjer jih je že pričakala godba, ki je igrala priljubljene slovanske skladbe in mnogoštevila množica, ki je pozdravila prihajajoče z zopetnimi burnimi klici in jih obšla s cvetjem. Nato je govoril dr. Triller, ki je pozdravil došle goste v imenu ljubljanskega mesta. Za njim je povzel besedo prof. dr. Korun, ki je v svojem govoru posebno naglašal lepoto naših krajev. Zadnji slovenski govornik je bil neki dijak, ki je svoje tovariše pristrčno pozdravil v imenu slovenske dijaške mladine. Govorilo je tudi več Srbov, ki so bili pozdravljeni z burnimi živjijo-klici. Nato je krenil spreved z godbo na čelu po Dunajski cesti do glavne pošte. Povsod ob cestah je stala množica in je burno pozdravljala spreved, klicala jim z oken dobrodošlico. Hiše so bile okrašene z zastavami, okna pa z zastavicami. Spreved je krenil končno pred Narodni dom. Ljudstvo jih je spremljalo do zadnjega in jim je prirejalo pristrčne ovacije. Želimo mladim Srbom, da odnesejo izmed nas kar najboljšo utise v svojo domovino in prepričanje, da so našli na severu svoje države vejo jugoslovanskega naroda, ki goji najpristrčneje simpatije do njih.

Izlet srbskih gostov na Bled. Dne 22. t. m. odhod na Bled z glavnega kolodvora ob 6. uri 15 minut in vlak prispe na Jesenice ob 8. uri 15 minut. Odhod z Jesenic ob 8. uri 31 minut, prihod na Bled ob 8. uri 47 minut. Odhod z Bleda ob 14. uri 14 minut, prihod na Jesenice ob 14. uri 37 minut, odhod z Jesenic ob 14. uri 53 minut, prihod v Kranj ob 15. uri 49 m., postanek 206 minut, odhod ob 19. uri 15 minut, povratek v Ljubljano ob 20. uri 5 minut.

Ljudski oder. V ponedeljek 21. julija ob 8. uri zvečer se vrši še Ljudskega odra v Ljudskem domu. Vse gg. odbornike in ggč. odbornice prosimo zanesljive udeležbe, ker je zadeva važna in nujna. — Predsednik.

Poročil se je gospod Angelj Hribar, vladni komisar pri socialnem skrbstvu, z gospo Rozalijo Fabičevo. Bog daj obilo sreče!

Poroča. Danes se bo poročil v cerkvi sv. Petra g. Ivan Valentinčič, stereotiper »Slovenca« v Jugoslovanski tiskarni, z ggč. Anico Novak iz Panove vasi pri št. Jurju na Dolenjskem. Obilo sreče!

Šišenska Elizabetna konferenca ima sejo v ponedeljek 21. julija ob 6. uri zvečer. Prosimo polnoštevilne udeležbe.

I. splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev v Ljubljani naznanja svojim članom, ki so služili pri državni železnici, da pridejo takoj po zamudno pokojnino. — Načelnik.

Zveza služkinj. Radi zleta na Dobrovo, odpade danes uradna ura za posredovanje služb. Prihodnja uradna ura je v četrtek od 4 do 5.

Židje v Ljubljani. Kakor čujemo, nas namerava Zagreb osrečiti z novim židom. Širi se govorica, da tukaj prevzame višje vojaško zdravniško mesto bivši avstrijski Stabsarzt Rubinstein. Mislimo, da imamo slovenskih zdravnikov dovolj in tudi aktivnih vojaških, da ni treba v Ljubljano in še na jako odgovorno mesto novega žida in to bržkone tacega, ki je služil z vneto staremu režimu. Ali naša javnost in mero-dajni krogi še ne vedo, da je dosedaj propadla vsaka država, koder so se židje preveč razpasli?

GOSTILNIČARJEM.

Z ozirom na odredbo deželne vlade, da je v dnevih splošnega štrajka v nedeljo 20. in ponedeljek dne 21. julija prepovedano točiti alkoholne pijače, se od strani zadruge priporoča, da bi gostilničarji in kavarnarji svoje lokale enostavno zaprli, ker se jim drugače skoraj ni mogoče ubraniti točenja pijače in nato neizogibnih kazni.

Prosveta.

pr Ruski koncert v Ljubljani. V torek, dne 22. t. m., zvečer ob 20. uri bo v veliki dvorani hotela »Union« ruski koncert. Ruske pesmi in plastične igre. Sodelujejo: gospa Marija Valujeva, pevka petrogr. opere; gospa Dionizija Potapenko, igralka ruskega bivšega imperatorskega baleta in Mlle Durnovo, ruska pianistinja. Spored: I. 1. Istočna igra. Ples Gospa Potapenko. 2. Rimsky Kozakov: Pesem Ljelja. Iz opere »Snjegoručka«. 3. Dargomižski: Po Kamuškam. Iz opere »Rusalka«. 4. Dargomižski: Dušička djevice. Poje gospa Marija Valujeva. 5. Lepirica. Igra in pleše gospa Potapenko. 6. Ples apaša. Igrata in plešeta g. Moskvina in gospa Potapenko. — II. 7. Španjolski ples. Igra gospa Potapenko. 8. Ruske cičanske pesmi. Poje gospa

Valujeva ob spremljevanju na kitari. 9. Pi-erott in Kolombina. Igrata Potapenko in Moskvina. 10. Ruski ples. Pleše gospa Potapenko. Na klavirju spremlja Mlle Durnovo. — Začetek ob 8. uri zvečer. — Vstopnice v trafiki v Prešernovi ulici 54. — Opozorjamo posebno na originalne vele-zanimive ruske ciganske pesmi, spremljane na kitari.

Najnovejše.

NEZAUPTNICA FRANCOŠKI VLADI. — SPLOŠNA STAVKA ODLOŽENA.

LDU Saint Germain, 19. julija. (DKU) Clemenceaujeva vlada je včeraj v zbornici dobila nezaupnico radi gospodarske politike. Po daljši precej živahni debati, je bil z 227 glasovi proti 213 glasovom sprejet nastopni dnevni red poslanca Augagneurja: »Zbornica ugotavlja, da so se od januarja 1919 cene v Belgiji znižale za polovico. Na Angleskem pa od premirja za eno četrtino, da so pa v istem času na Francoškem neprestano rastle. Zbornica ocenjuje gospodarsko politiko vlade po njenih učinkih in prehaja na dnevni red.«

LDU Saint Germain, 19. julija. (DKU) »Matin« poroča zvečer, da bo glasovanje v zbornici imelo za posledico samo demisijo ministra za prehrano Boreta in njegovega podtajnika. V vladnih krogih so mnenja, da zadostuje odstop Boreta in da celotna vlada po tem glasovanju ni prizadeta. »Echo de Paris« trdi celo, da bo tudi Boret ostal. — Kako pomemben se zdi poraz vlade pri gospodarski debati zbornice socialističnim poslancem, sledi iz sklepa, ki ga je storila še sinoči Confederation generale du travail, namreč da je odpovedala stavko 21. t. m. Po daljši debati so izdali sledeči komunik: Upravna komisija Confederation generale du travail zavrača, ko je položaj proučila, vladine odredbe proti dražini. Komisija ugotavlja, da je z glasovanjem v zbornici, ki je vendar enkrat sledila besedam delavstva, ki so obsodile gospodarsko politiko vlade, — ustvarjen nov položaj. Komisija misli, da je treba položaj nanovo proučiti, ter se je odločila za to, da odloži demonstracijo ob 21. t. m. in vprašati tozadevno glavni odbor Confederation generale du travail, ki se bo 21. t. m. zbral v Parizu.

SPLOŠNE STAVKE V FRANCIJI NE BOI

LDU Versailles, 19. julija. (DunKU.) Po razgovoru z ministrskim predsednikom Clemenceaujem je upravni svet splošne delavske zveze včeraj sklenil, odložiti splošno stavko, ki je bila nameravana 21. t. m.

JUŽNA ŽELEZNICA V ROKAH ITALIJANOV.

LDU St. Germain, 19. julija. (DunKU) Listi poročajo, da se je včeraj baval vrhovni svet z nemško-avstrijsko mirovno pogodbo. Kakor poroča »Matin«, so se izvršila zadnja dela, tako da bodo lahko izročili pogodbo prihodnji torek. »Petit Journal« poroča, da so bile zadnje težkoče glede vprašanja južne železnice. Položaj je sedaj tak, da sta konferenca in vrhovni svet naklonjena naziranj, da bi se železnica izročila v posest Italijanom.

VZHODNA GALICIJA PRISOJENA POLJSKI.

LDU St. Germain, 19. julija. (DunKU) »Matin« poroča, da je glavni tajnik mirovne konference poslal ukrajinski delegacije pismo, v katerem naznanja, da je sklenila konferenca, da prisodi vso vzhodno Galicijo Poljski. Listi komentirajo ta sklep, da bo vsled te odločbe mejila Poljska na Romunijo, vsled česar bo ustvarjen jez proti boljševizmu od Vzhodnega do Črnega morja, kar bo mnogo pripomoglo do vzdrževanja reda in miru na vzhodu.

Gospodarske novice.

Elektrotehnika v Jugoslaviji.

Spisal dr. tech. Milan Vidmar.

Gospodarski razvoj Jugoslavije zahteva brez vsakega dvoma pomoč elektrotehnike v najpopolnejši meri. Naravna energija, katero bo rabila naša industrija za mehanično delo, leži pred vsem v naših potokih, v naših rekah. Naši premogokopi so primeroma slabotni, vrhutega vsebujejo le naravne prihranke, katerih ne smemo lahkomišelnostno izčrpati, med tem, ko voda teče neumorno dalje.

Vodna energija ima vsepovsod zraven velikih dobrih lastnosti to slabo stran, da je vezana na tla. Energija premoga, ali energija mineralnega olja prenesemo lahko brez posebnih težav kamor bočemo. Vodna energija je predraga in tam, kjer se nahaja.

Ta slaba stran vodne energije je vzrok, da je narodno gospodarstvo sveta primeroma zelo pozno pričelo misliti na ta važni vir naravne energije. Začetek velikih vodnih naprav pade pravzaprav šele v konec preteklega stoletja, ko je tehnika vzela na pomoč najmlajšo svojo panogo, — elektrotehniko.

Vodna energija v svoji izvorni obliki ni prenosljiva. Prenosljiva pa je električna energija, v katero inženjer spremeni zmožnost vode za delo.

Turbine nam v modernih vodnih centralah gonijo stroje, kateri proizvajajo električni tok, svojo moč oddajajo tem električnim strojem in električni tok nam potem po žici daljnovoda teče do onega mesta, kjer energijo izrabljamo.

Dejstvo, da ima Jugoslavija, predvsem pa Slovenija celo omrežje vodnih sil, kaže, da bo morala elektrotehnika prav energično priti našemu narodnemu gospodarstvu na pomoč; eden najvažnejših faktorjev bo moral postati v našem javnem življenju, v znamenju elektrotehnike bo morala stati ne le naša industrija, temveč tudi obrati naših železnic in preskrba naših mest, trgovskih vasi z lučjo.

Politični preobrat, ki nam je prinesel Jugoslavijo, nas je tudi odrezal od virov kuriva, posebno od virov premoga nekdanje Avstrije, potem pa tudi od virov petroleja, s katerim si je naše kmetstvo ljudstvo, kakor tudi velik del meščanstva razsvetljevalo svoja stanovanja. Pomanjkanje petroleja nas sili ravnotako, kot pomanjkanje premoga, k flagli izrabi vodnih sil, kaže nam izdatno pomoč le s strani elektrotehnike.

Vsakdanje življenje kaže jasno, s kakšno vohemenco vpliva politični preobrat že v prvih dneh našega samostojnega državnega življenja na gospodarstvo. Vse-povsod v Sloveniji rastejo projekti vodnih naprav, večjih in manjših takorekoč iz tal. Veliko teh projektov je že stopilo prav energično proti uresničenju. Cela vrsta vodnih naprav, manjših in večjih, je že v delu, povsod se zidajo vodne naprave, povsod se pripravljajo vse potrebno za delo turbin in električnih strojev.

Domača stavbna industrija in domača strojna industrija sta nalogi, ki stoji pred njo, že kos. Tudi elektrotehnika je že našla v domači strojni industriji svoj prostor. Poleg veleindustrije eksistira že več podjetij, ki se pečajo z električnimi napravami. Za domačo potrebo imamo torej že precej delavnih moči.

Vkljub temu mora elektro-inženjer, ki si je v dolgoletnem delu pridobil pregled čez elektrotehniko, takoj v prvih dnevih domače elektrotehnike, svari pred usodnimi napakami, ki se prelahko urinejo pri izrabi vodnih sil. Težke izkušnje drugih narodov mora držati mlademu narodnemu gospodarstvu pred oči. Za dolžnost si šteje, da opozarja ne le privatnike, temveč tudi direktne interesente, kakor tudi državo na posameznosti, katere se lahko izrastejo do neznosnih razmer.

Naše male električne centrale zidajo ne samo domače strojne veleindustrije, zidajo jih tudi manjši in najmanjši podjetniki. Zidajo jih inštalaterji, ki imajo sicer koncesijo, katerim pa vkljub temu manjka pregled čez celo industrijo, katerim večkrat manjka tudi smisel za velikopotezen sestavek narodnega gospodarstva.

Iz časov viharne demobilizacije je ostalo v deželi veliko električnih strojev, katere sedaj manjši podjetniki poskušajo porabiti na vsak način pri malih električnih napravah. Ta električni material je gotovo brez vsakega dvoma dober. Brez dvoma ga dotični podjetniki postavijo v delo po najboljši vesti in po skrbni preizkuzbii. Vkljub temu lahko oškodujejo javno življenje.

Naravno je namreč, da so stroji, katere nam je demobilizacija vrgla v neredu v naročje, med seboj jako različni. Napetost je enkrat 150 voltov, enkrat 220 voltov, enkrat 300 voltov, enkrat 500 voltov itd. Stroji so za enakomeren tok, drugi zopet za vrtilni tok. Stroji so za 42 period, veliko jih je na drugi strani za 50. Bujno sliko nam kaže sestava tega zapuščene materiala.

Največjega pomena za električni obrat države, pa tudi za domačo elektrotehnično fabrikacijo in pa za dobavo potrebnega materiala elektrarn je **jednotna nizka napetost, jednotni značaj toka in jednotno število period.** Kako važna je ta jednotnost, vidimo že iz tega, da je fabrikacija električnih strojev priprava, dokler je treba fabricirati le motorje za eno napetost. Istotako enostavna je fabrikacija žarnic, dokler se gre samo za eno napetost. Na zalogo more delati tovarna le takrat, če trg od nje ne zahteva celega bazarja, temveč samo material iste vrste.

Električna centrala, ki rabi žarnice, ki rabi stroje, lahko računa s hitrim dobavnim rokom, če je njena napetost taka, kakor povsod po celi deželi. V največjo zadrego pa mora priti, če je sezidana slučajno za kako izvanredno napetost. Veliko dražje mora plačati abnormalen material, veliko dražji pa so tudi vsi normalni fabrikati tovarne, katera ima nepotrebne stroške s tem, da fabricira za vsemogoče napetosti.

Pozabiti ne smemo na dejstvo, da so za jednotno fabriciranje zainteresirani tudi domači delavci. Če je mogoče držati se le ene napetosti, če je torej v časih manjše potrebe mogoče delati na zalogo, potem

delavec nikdar ne izgubi svojega kruha, delo mu teče naprej, ne glede na slučajno potrebo trga, ne glede na letni čas.

Veliki pomen jednostavnosti v električnih napravah je po bridkih izkušnjah nerednosti uvidela tudi država nekdanje Avstrije. Jeseni leta 1917 je začela misliti na to, da izda zakon o električnih napravah, v katerem bi bila jednotna napetost in jednotno število period vrtilnega toka predpisana. V proučevanje težkega problema, katera napetost da naj postane normalna, je po nalogu vlade avstrijske elektrotehnično društvo takrat sestavilo poseben komite in sicer iz vodilnih mož električne industrije države. V ta komite je bil poklican tudi pisec teh vrstic. Po dolgih študijah se je komite odločil za glavno nizko napetost 220 voltov in sicer v oni kombinaciji vrtilnega toka, ki dovoljuje žarnicam 220 voltov, motorjem pa 380 voltov. Za normalno število period vrtilnega toka je bilo določeno 50.

Tu označena normalna napetost bi morala postati na vsak način normalna nizka napetost Jugoslavije. Ogromna večina žarnic, ki pridejo na trg, je pripravljena za 250 voltov. Ogromna večina motorjev za vrtilni tok je istočasno določena za 220 voltov, oziroma za 380 voltov.

Nekdanje vrhovno vodstvo avstrijske armade se je vrhutega svoj čas odločilo, da uporablja vsepovsod v vojaške namene kot napetost za luč 220, kot napetost za motorje 380, oziroma 220 voltov.

Stališče nekdanjega vojaškega poveljstva ima za Jugoslavijo posebno pa za Slovenijo precejšen pomen. Električni material, ki nam je pripadel iz demobilizacije je vsled jednotnostnih naročb nekdanjega vojaškega ministrstva precej jednoten. Ker bo ta material na vsak način za praktično uporabo dalj čas obdržal svojo vrednost pri nas, se bo prav dobro prilagodil velikopotezni ureditvi naših elektrotehničnih naprav.

Slika elektrificirane Slovenije, katera stoji pred nami v bližnji prihodnosti nam kaže velikansko električno omrežje, ki se vleče od Drave povsod proti jugu, in v katerega zanke so vsepovsod zapletene srednje, male in najmanjše vodne centrale. Za velecenrale ob Dravi ne pride na noben način kaj drugega v poštev, kot vrtilni tok 50 period. Cela Slovenija mora torej vpeljati vrtilni tok 50 period kot neobhodno potrebno lastnost svojih central. Le tam, kjer prav majhne vodne sile zahtevajo enakomeren tok, naj bo dovoljena izjema. Toda tudi te naprave morajo biti za 220 voltov in če le možno s tremi vodniki, torej 2 × 220. Take naprave s 3 žicami so namreč eventualno porabne tudi za poznejši vrtilni tok, ki bo brez dvoma prišel od Drave sem.

Če po vsem tem ne izgubimo izpred oči sliko jednotne elektrifikacije cele Slovenije, torej sistem nešteti central prav velikih in prav majhnih, ki so vse med seboj zvezane z velikanskim omrežjem, vidim kot neobhodno potrebno red v vseh delih tega organizma. Povsodi mora biti vporabna ista žarnica, povsod isti motor. Cela dežela mora postati pravzaprav ena sama velika elektrarna. Za našo vlado pa nastane iz vsega tega dolžnost poseči z železno roko vmes, dokler je čas. Postaviti mora zakon, ki veže na eno samo nizko napetost, ki veže kjer je mogoče na vrtilni tok, 50 period. Dolžnost vlade je skrbeti za to, da ne nastane kaos, kakor je svojčas nastal v nekdanji Avstriji.

Veliko lažje je napako preprečiti, kot napako popraviti. Dolžnost vlade je seveda razventega podpirati elektrotehniko na domačih tleh z vso močjo. Pri davčni politiki, pri trgovinskih pogodbah, pri urejevanju industrije na domačih tleh mora vlada stati vedno pred očmi velikanska važnost elektrotehnike. Posebno vlada za Slovenijo bo morala zastaviti ves svoj vpliv, da ne zamre pod neumestnimi naredbami kal našega narodnega bogastva, ki nam daje velike upe in ki bo brez dvoma pomagal državi do udobnosti in blagostanja.

Skupna seja predsedstva in vadi-teljskega zbora O. Z. se vrši v ponedeljek 21. t. m. točno ob pol 8. uri zvečer v Zveznih prostorih. Dnevni red: Poročilo deputacije O. Z. o potovanju po češko-slovaški republiki. Pridite vsi! Na zdar!

Predsedstvo Orlovске zveze ima nujno in važno sejo v ponedeljek ob pol 8. uri zvečer.

Moste. Ljubljansko okrožje Orlov napravi v nedeljo popoldne javno telovadbo na dvorišču gosp. Alojzija Oražem. Začetek ob 3. uri popoldne. Pohitimo med naše brate telovadce, telovadkinje in naraščaj.

Danes popoldne javna telovadba Orlov, Orlic in naraščaja pri bratu Lojzetu Oražmu na Selu. Zbirališče ob pol 3. uri

Prístno

francosko namizno olje
primitivissima
v dozah à 12½ kg in odprto

JULIJ MEINL, LJUBLJANA.

Naročajte „Slovenca“!

Barva — kemično — čisti
vsakovrstno blago obleke

pere — **svetlobila**
domače perilo ovrtnike, zapestnike
(pošilja po isto na dom) in srajce

tovarna Jos. Reich Ljubljana, Poljanski nasip 4
Podružnica Selenburg, ul. 3.

Rudeče maline

za eksport kupuje „Balkan“, trgovska, špedicijska in komisijska del. družba, Ljubljana, Dunajska cesta 33. Prosi se natančne pismene ponudbe.

Izvojni predmeti vsake stroke
posebno

kemikalije, materialno blago
bakreni vitriol, parafin, ceresin, rudn. vosek, kolofonijo, ameriško in francosko blago, kromkali, umetna gnojila, karbid, žveplo v celih vagonih z izvoznimi in uvoznimi dovoljenji nudi

„ORIENT“ kemična industrijska in trgovska a. d. Dunaj I. Rotenturnstrasse 27.

Kupujejo se konji za klanje po najvišjih dnevnih cenah. V slučaju, da se konj ponesreči, se pride zaklat na lice mesta. Istotam se **konjska masl** po nizki ceni na **suho meso** drobno in debelo. Za cenjene ponudbe se priporoča

Rudolf Pušnik, Ljubljana, Rimska cesta 19.

Ljudska posojilnica
v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta šte. 6
obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Termalno-radioaktivno kopališče Toplice pri Novem mestu
zdravi reumatizem, protin, neuralgijo, želez. post. Straža-Toplice
(ischias), eksudate (ženske bolezni), posledice ran in zlomljenja kosti i. t. d. Sezija od 1. maja do 30. septembra.
Pojasnila daje brezplačno ravnateljstvo.

TRGOVCI
in vsi drugi, kateri imajo kaka plačila v Nemški Avstriji, lahko dobijo

nemški denar
v vsakem znesku pri „POSJILNICI V GORNJI RADGONI“ potom izmenjave za jugoslovanskega.

Metle z držajem, kričče za ribanje iz sirka, postavljen v Veliko Gorico, nudi za trgovce

Prva hrvatska tvornica metala i četaka, Velika Gorica.

Rimske Toplice
Postaja južne železnice. Pricetek sezone 1. maja. Najmočnejše zdravilišče akrothoterm. Stajerske. 382 do 375 stopinj učinkuje kakor toplice v Gastein-u itd. proti protinu, revmatizmu, ženskim in živčnim boleznim, slabostim, poskodbam, influenci in drugim posedicam. Mirno subalpin. podnebje. Izvrstna oskrba, ceno stanovanje. Železniška zveza od Zagreba 3, od Ljubljane 2 uri. Pojasnila daje na vprašanja brezplačno ravnateljstvo kopališča, postaja Rimske Toplice.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. zad. z om. jam.

Aktiva.

Bilanca upravnega premoženja za dan 31. decembra 1918.

Pasiva.

I. Upravno premoženje:

Račun predujmov	2,043,729	03	Račun deležnih vlog	490,115	80
Račun posojil	571,358	03	Račun hranilnih vlog	4,070,878	45
Račun raznih debitor. in kreditor.	1,000	—	Račun različnih	48,583	04
Račun vrednostnih listin	226,045	—	Račun obresti posojil	816	64
Račun posestev	340,087	22	Račun dopolnilnega zaklada (obresti)	2,930	75
Račun rešije	9,464	05	Društveno premoženje koncem		
Račun uprave posestev	742	84	1. 1917.	522,739	92
Račun dopolnilnega zaklada (obresti)	97,584	89	Dobiček za 1. 1918.	1,147	89
Račun zamudnih obresti	6,029	05	Društveno premoženje koncem 1. 1918.	523,887	81
Račun obresti posojil	5,242	15			
Račun inventarja	866	44			
Račun vojnega posojila	61,000	—			
Račun obresti vojnega posojila	1,237	50			
Račun tekoči	953,095	28			
Račun blagajne: saldo 31. 12. 1918	29,053	76			

II. Zakladi:

Reservni zaklad	459,919	21			
Razpoložni zaklad	43,501	63			
Posebni rezervni zaklad	141,117	86			
Posebni rezervni zaklad za hip. zgube	87,575	72			
Pokojninski zaklad	44,729	43			
Varnostni zaklad	13,834	35			
	5,137,213	39		5,137,213	39

Debet.

Izkaz zgube in dobička upravnega premoženja za dan 31. dec. 1918.

Kredit.

I. Upravno premoženje:

Račun obresti na deležne vloge	7.131 14
Račun hranilnih obresti	163.559 46
Račun režijske	68.561 89
Račun vrednostnih listin, odpis	8.992 50
Račun inventarja, odpis	712 06
Račun posestev, odpis	3.567 78
Račun kurzne razlike	4.340 —
Račun posojil, odpis	30.160 04
Račun raznih deb. in kred., odpis	2 70
Račun predujmov, odpis	39.914 21
Račun različnih, odpis	9.671 73
Račun zgube in dobička XIX. odseka: predodkazani rezerv. zakladi	28.571 45

II. Zakladi:

Zguba posebnega rezerv. zaklada	2.572 93
Dobiček za 1. 1918.	1.147 89

369.405 78

I. Upravno premoženje.

Račun dopolnilnega zaklada (obresti)	178.481 —
Račun zamudnih obresti	13.669 34
Račun obresti pos. izključ. članov	17.732 03
Račun obresti posojil	31.819 63
Račun uprave posestev	6.570 91
Račun obresti v tek. računu	28.762 94
Račun kurzne rezerve	8.992 50
Račun obresti vojnega posojila	5.911 97
Račun obresti vrednost. listin	16.800 —
Račun pristojb. in vpisnin	10 —
Račun deležnih vlog, odpis	4.370 80

II. Zakladi:

Dobiček rezervnega zaklada	48.273 61
Dobiček razpolož. zaklada	656 47
Dobiček posebnega rez. zaklada za hipot. zgube	3.570 21
Dobiček pokojninskega zaklada	1.823 46
Dobiček varnostnega zaklada	1.960 31

369.405 78

Posojila na osebni kredit po 6 $\frac{1}{2}$ %.

Hipotekarna posojila po 5 $\frac{1}{2}$ %.

Odplačila v mesečnik obrokih.

Hranilne vloge po 3 $\frac{1}{4}$ %.

Posojila na osebni kredit po 6%.

Hipotekarna posojila po 5 1/2%.

Odplačila v mesečnik obrokih.

Hranilne vloge po 3 1/4%.

ERKA d. z o. z.
Dunaj IV., Seisgasse 18/B.
Razprodajalci zahtevajte spec. ponudbe.

Došlo je zopet
francosko in izvrstno jeditno olje.
Vedno velika zaloga slivovke, ruma, brinjevca, riža, rozin in drugega specerijskega blaga.
GREGORC & VERLIC, Ljubljana,
Cesta na Rudolfovo železnico 7.

Pozor!
Fina kolesna pnevmatika
inozemski izdelek kompletne garniture
J. GOREC
trgovina s kolesi v Ljubljani,
Marije Terez. c. 14.

Zidarje in tesarje
veče število sprejme v stalno delo na Jesenicah proti najboljši plači, stanovanje v barakah,
Viljem Grego.
lastni skupni kuhinji i. t. d. pod vodstvom zidarskega pol. rja gospoda Angela Battelina, stavbeno podjetje
Zglasiti se je v stavbeni pisarni Marije Terezije cesta šte. 10.

LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA DRUŽBA Z O. Z.
LJUBLJANA, Bleiweisova cesta 18
ponuja:
Posnemalne stroje za mleko „Alfa“
Vrče in posode za mleko „Alfa“
Hladilnike in potrebščine za mlekarstvo
Brzoparilnike „Alfa“ (tudi s pravico za žganjekuho)
Gonilne jermene iz usnja in gumija
Cevi itd. iz gumija
Mizarski klej (lim)
Firnež 1a, kranjski
Svinec, c. nk v kosih
Živo apno
Zidno in strešno opeko
„Waaproof“ za osuševanje in izolacije vlažnih prostorov
„Anasphalt“ za tlakovanje cest, hodnikov, kleti itd.
Strešno lepenko
Mavec (gips)
Bukovo ogije
Ovojni papir boli in ružavi
Nadalje: Vsakovrstne tehnične potrebščine za tovarne, industrije itd. — Kar se ne dobi drugje, za to naj se vpraša pri nas. — Splošni ceniki se točasno še ne razpošiljajo.

Zadružna zveza v Ljubljani
razpisuje
I. mesto uradnika za gospodarsko statistiko in
II. mesto zadružnega revizorja.
Za obe službi se zahteva matura in trgovska izobrazba. Lastnoročno pisane prošnje z dokazili o usposobljenosti, dosežanjem službovanju in zahtevki o prejemkih naj se pošljejo ravnateljstvu, Dunajska cesta 38, I do 26. julija t. l.
Zeli se, da se prosilci osebno predstavijo.

Železnina vseh vrst
za izvoz in kompenzacijske namene
in sicer: kose, vijake, žage, ključavnice, pile, žica, žreblji, vile za seno in gnoj, plugi, sekire za tesarje (bradve), žreblji za strešno lepenko, vijaki, klešče, nakovala, deli za cevi, jeklo itd., itd., v velikih množinah proti takojšnji dobavi.
S. Rapaport, trgovina z železnino,
Dunaj I., Krugerstrasse 5.